

Examenul de bacalaureat național 2016

Proba E. c)

Istorie

MODEL

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „[...] Dňa 15/27 júna 1876 M. Kogălniceanu zasiela Porte a garantným mociam memorandum so «siedmymi požiadavkami» Rumunsku (*României*) voči Porte, v súlade so starými kapituáciami a dohodami, ktorých uznanie by bolo viedlo prakticky k uznaniu nezávislosti Rumunsku (*României*). Pretože Porta ich zamietla, M. Kogălniceanu sa rozhodol pre vstup Rumunsku (*România*) do vojny. Aby akciu pripravil, dňa 20 júla 1876 zasiela rumunským diplomatom na dvoroch veľmocí prípis, v ktorom obžalúva Turecko za zverstvá spáchané na Balkáne. [...] Zamietnutie týchto požiadaviek [...] vedie k tomu, aby sa orientoval k dohode o spolupráci s Ruskom. [...]

Bolo potrebné podpísanie jednej dohody, čo sa uskutočnilo v Bukurešti (*București*), dňa 4 apríla 1877, zahraničným ministrom Mihail Kogălniceanom a barónom Dimitri Stuartom, diplomat a generálny konzul Ruska v Rumunsku (*România*). V prvom článku dohody sa uvádza, že všetky náklady spojené s prechodom a potrebami ruských vojsk, budú na úkor cárovej vlády. Rusko sa zaviazalo rešpektovať politické práva rumunského štátu a «udržať a brániť územnú celistvosť Rumunsku (*României*)» (čl. II).”

(N. Ciachir, *Marile Puteri și România*)

B. „Ujmúc sa slova v Senáte dňa 7/19 mája 1877, panovník Carol I tvrdil, že Rumuni boli vyprovokovaní tureckými útokmi na vlastnom území a vyjadril si presvedčenie, že rumunské vojsko bude schopné odvety. V ten istý čas, [...] Rada ministrov, pod vedením panovníka, prerokoval možnosť vyhlásenia nezávislosti [...].

V týchto podmienkach, dňa 9/21 mája 1877, parlament zvolá mimoriadne zasadanie. [...] Poslanec Nicolae Flea žiadal o slovo a pýtal sa vlády, či oboznámila garantné moci o zrušení otomanskej nadvlády [...]. Odpovedá minister zahraničia, Mihail Kogălniceanu, a tvrdí: «[...] Sme nezávislí; sme samostatným národom [...]». Po pojednávaní, Komora poslancov odhlasuje nasledovné rozhodnutie: «Komora zadošťučinená vysvetleniami vlády [...], berie na vedomie, že vojna medzi Rumunskom (*România*) a Tureckom, že prerušenie vzťahov s Portou a nezávislosť Rumunsku (*României*) boli oficiálne schválené.» [...] Podobné rozhodnutie sa prijalo v ten istý deň aj v Senáte a to jednoducho. [...] Tak, sa 9 máj stáva Dňom Nezávislosti Rumunsku (*României*). Prijaté rozhodnutia mali silu zákona [...]. Ony vyjadrovali vôľu rumunského, národného reprezentačného orgánu.”

(I. Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi. Carol I*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte dokument podpísaný v Bukurešti, roku 1877, spomínaný v úryvku **A**. **2 body**
2. Uveďte z úryvku **B**, informáciu o panovníkovi Carolovi I. **2 body**
3. Uveďte historickú oblasť a politickú osobnosť, spomenuté v úryvkoch **A** ako i **B**. **6 bodov**
4. Napíšte písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí, že vyhlásenie nezávislosti bolo odhlasované v oboch komorách parlamentu. **3 body**
5. Uveďte vzťah príčina – následok, jestvujúci medzi dvoma informáciami z úryvku **A**, upresniac úlohu každej z nich (*príčina*, rešpektíve *následok*). **7 bodov**
6. Opíšte dve vnútorné opatrenia, prijaté s cieľom upevnenia moderného rumunského štátu, ktoré by ale boli predchádzajúce udalostiam z úryvku **A**. **6 bodov**
7. Uveďte podobnosť medzi politickými projektami ohľadom moderného rumunského štátu, ktoré boli vypracované v prvej polovici XIX-ho storočia. **4 bodov**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„[...] Kráľ bol kľúčovou osobnosťou politického života. Podľa novej ústavy z roku 1923, on si zachoval značnú moc. Mohol si vybrať ministrov aj mimo parlamentu a mohol ich aj odvolať [...], ale tradícia ho nútila rešpektovať mienku majoritnej strany v parlamente. Premiér a ostatní členovia vlády mali prakticky spolupracovať s parlamentom [...]. Ústava rozširovala i zákonodarnú moc kráľa. V jeho moci bolo schvaľovať (potvrdzovať) zákony, ale nikdy si nedovolil využiť právo veta pre zákony, ktoré prešli parlamentom. [...] Kráľ mal právo prejednávať a uzavierať aliancie, ktoré ale nadobudli platnosť až po ich ratifikovaní parlamentom, ktorý jediný mal právo vyhlásiť vojnu a uzavrieť mier. Všetky zákonné obmedzenia boli rešpektované Ferdinandom, ktorý bol ústavným monarchom v pravom slova zmysle. [...]

Súdny systém, ktorý bol podľa ústavy z roku 1923, odvetvím riadeným vládou, ale oddelený od nej, pokračoval byť skromným kontrolným činiteľom výkonnej a zákonodarnej moci. [...] Ústava pridela sudcom značnú moc, pretože im povoľovala súdnu revíziu rozhodnutí výkonného orgánu – najmä administratívnych orgánov –, ako i zákonodarného orgánu. Občan, ktorý pokladal, že jeho ústavné práva boli narušené, mohol podať sťažnosť na odvolacom súde vo svojej župe a keď súdny dvor uznal sťažnosť za zdôvodnenú, mohol vyhlásiť rešpektívny akt za nezákonný. [...] Ústava z roku 1923 udeľovala Najvyššiemu súdu – najvyšší súdny orgán štátu – výlučné právo usúdiť či sú zákony nie v rozpore s ústavou. “

(K. Hitchens, *România 1866-1947*)

Opierajúc sa o tento úryvok, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Uveďte inštitúciu, ktorá podľa daného úryvku, ratifikovala dohody o aliancii. **2 body**
2. Upresnite storočie na ktoré sa úryvok vzťahuje. **2 body**
3. Menujte kráľa Rumunska (*României*) a základný zákon štátu, na ktoré sa vzťahuje daný úryvok. **6 bodov**
4. Vyberte z úryvku dve informácie o moci (úlohách) kráľa. **6 bodov**
5. Na základe daného úryvku, si vyjadrite názor o súdnej moci, podporiac ho dvoma informáciami z textu. **10 bodov**
6. Argumentujte, za pomoci významnej historickej udalosti, výrok podľa ktorého, totalitné politické praktiky sú charakteristikou politického života v povojnovom Rumunsku (*România*). (Boduje sa **opísanie** jednej významnej historickej udalosti a **používanie spojiviek**, čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na asi dvoch stranách, esej o miestnych autonómiách a centrálnych inštitúciách na rumunských územiach v IX – XVI. storočí, berúc do ohľadu:

- Uviesť jednu miestnu autonómiu na rumunskom území v IX – XIV. storočí a spomenúť jej dve charakteristiky;
- Opísať jednu historickú udalosť, z ktorej vyplýva implikovanie jednej rumunskej centrálnej inštitúcie do diplomacie XIV – ho storočia ;
- Uviesť dva vojenské konflikty do ktorých sa implikovali i predstavitelia jednej rumunskej centrálnej inštitúcie v XV – om storočí;
- Vyjadriť si mienku ohľadom postoja predstavitela jednej centrálnej inštitúcie z rumunského územia, voči medzinárodným vzťahom zo XVI – ho storočia a podporiť ju historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zvýraznenie **vzťahu príčina následok** vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek ,čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie), rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a zaradenie do rozpätia dvoch strán.